

מרכז המידע למודיעין ולטרור
על שם אלוף מאיר עמית
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ מאבקי הכוחות בצמרת האיראנית: גם ראש הרשות השופטת יוצא בביקורת חריפה נגד הנשיא.
- ✓ לאחר יותר משבועיים: הסתיימה שביתת הרעב של 17 אסירים פוליטיים.
- ✓ איראן מציגה: ספר מאויר באינטרנט בנושא השואה.
- ✓ מחקר איראני: "נישואין זמניים" הפכו מקור פרנסה עבור נשים.
- ✓ תמונות השבוע: עובדים עונתיים באיראן.

מאבקי הכוחות בצמרת האיראנית: גם ראש הרשות השופטת יוצא בביקורת חריפה נגד הנשיא

ראש הרשות השופטת, איתאללה צאדק אמלי לאריג'אני (Ayatollah Sadeq Amoli Larijani), מתח השבוע ביקורת חריפה על הנשיא ואמר, כי סגנון דיבורו אינו ראוי. ביקורתו של לאריג'אני באה בעקבות דברים, שאמר הנשיא במהלך פגישה עם עיתונאים לרגל יום העיתונאי, שצוין באיראן בשבת שעברה. הנשיא מתח ביקורת על האופן בו נוהגת הרשות השופטת כלפי עיתונאים, שעברו לכאורה על חוק העיתונות, וציון, כי היא מעכבת את שחרורם של עיתונאים הנתונים במעצר. עוד טען הנשיא, כי הרשות השופטת אינה מטפלת כנדרש במקרים בהם הוטחו בו עלבונות.

משמאל לימין: צאדק לאריג'אני, מחמוד אחמדינז'אד, עלי לאריג'אני

בכנס של בכירים ברשות השופטת, שהתקיים ביום ראשון, הגיב ראש הרשות השופטת לטענותיו של הנשיא ואמר, כי היה ניתן לצפות ממנו להתבטא בסגנון מתון וראוי יותר. לאריג'אני ציין, כי דברי הנשיא אינם צודקים ומנוגדים לאמת וכי הרשות השופטת פועלת באופן עצמאי ובהתאם לחוק ולא בהתאם לנטיית לבם של השופטים. לדבריו, משקפת ביקורתו של הנשיא כלפי הרשות השופטת חוסר הבנה נכונה של החוק ושל אופן יישומו.

הוא גם דחה את טענת הנשיא בנוגע להתעלמות הרשות השופטת ממקרים בהם הוטחו בו עלבונות וציין, כי הרשות טיפלה במספר תלונות, שהוגשו על-ידי הנשיא בעניין זה (אילנ"א, 8 אוגוסט).

יוזכר, כי צאדק לאריג'אני הוא אחיו של עלי לאריג'אני, יו"ר המג'לס, שגם בינו לבין הנשיא מתנהלים בחודשים האחרונים מאבקי כוח פוליטיים חריפים. השבוע הנחה יו"ר המג'לס להכניס לספר החוקים הרשמי חוק, שעבר לאחרונה במג'לס ואושר על-ידי "מועצת שומרי החוקה", לאחר שחלף פרק הזמן בו נדרש הנשיא בהתאם לחוק לחתום עליו כדי להכניסו לתוקף. אין זו הפעם הראשונה בחודשים האחרונים, בה מנחה לאריג'אני להכניס לתוקף חוקים, שעברו במג'לס אך לא נחתמו על-ידי הנשיא (מהר, 7 אוגוסט). הנחיית לאריג'אני שבה ומשקפת את המחלוקת החריפה בינו לבין אחמדינז'אד סביב חלוקת הסמכויות בין הרשות המחוקקת לרשות המבצעת.

לנוכח מאבקי הכוח הפוליטיים המחריפים בצמרת השלטון הזהיר השבוע היומון השמרני כיהאן מפני המשך ההתנצחות הפומבית בין בכירי המשטר וטען, כי זו משרתת את האינטרסים של אויבי איראן, מנוצלת לרעה על-ידי האופוזיציה הרפורמיסטית ומשפיעה לרעה על דעת הקהל הפנימית. במאמר מערכת, שפרסם היומון, נכתב, כי חילוקי דעות בין בכירים הם דבר טבעי, אך הבעיה היא שבאיראן עושים הבכירים שימוש בבימות ציבוריות על מנת לפתור את חילוקי הדעות ביניהם. תופעה זו פוגעת באינטרסים של המשטר ומספקת לאויביה של איראן הזדמנות לנצל את המחלוקות הפנימיות לצורך קידום האינטרסים שלהם (כיהאן, 10 אוגוסט).

בתוך כך העריך השבוע הפרשן הפוליטי הבכיר והאינטלקטואל הרפורמיסטי, פרופ' צאדק זיבאכלאם (Sadeq Zibakalam), כי לנוכח מצוקת האופוזיציה הרפורמיסטית, שרבים מפעיליה

נמצאים בכלא או נמלטו לחו"ל, יתנהל המאבק הפוליטי המרכזי באיראן בשנים הקרובות בין שני הזרמים במחנה השמרני: הפרגמאטי והרדיקלי. הוא הביע את דעתו, כי לנוכח כישלונות הממשלה בתחומי הכלכלה ומדיניות החוץ, יצליח בסופו של דבר הזרם השמרני הפרגמאטי לגבור על הזרם הרדיקלי המזוהה עם הנשיא וממשלתו (אפתאב-י יזד, 9 אוגוסט).

לאחר יותר משבועיים: הסתיימה שביתת הרעב של 17 אסירים פוליטיים

בכלא אוין (Evin) שבטהראן הסתיימה השבוע בתום למעלה משבועיים שביתת הרעב בה פתחו 17 אסירים פוליטיים מאגף 350. האסירים פתחו בשביתת הרעב ב-26 ביולי במחאה על תנאי מעצרם והחלטת רשויות הכלא להעבירם לבידוד, לאחר שמחו על היחס מצד הסוהרים.

בין האסירים השובתים נמנים פעילים סטודנטיאליים, עיתונאים ופעילי תנועות פוליטיות, שנעצרו בגל המחאה שפרץ לאחר הבחירות לנשיאות בקיץ שעבר. האסירים דרשו מרשויות הכלא להתנצל בפניהם על היחס המשפיל לו זכו ולהחזירם לאגף הכללי בכלא כתנאי להפסקת שביתת הרעב. בגילוי דעת, שהתפרסם השבוע מטעם האסירים, נכתב, כי הם נענו לקריאותיהם של מנהיגי האופוזיציה הרפורמיסטית לסיים את השביתה. הם ציינו, כי ימשיכו במאבקם למימוש זכויותיהם, הודו על התמיכה בהם באיראן ומחוצה לה והביעו תקווה, שהרשויות יממשו את הבטחותיהן לנקוט בצעדים נגד סוהרים שפגעו באסירים הפוליטיים (כלמה, 9 אוגוסט).

בשבוע שעבר קיימו משפחות השובתים הפגנה מול משרדי התובע הכללי בטהראן. המפגינים דרשו להיפגש עם התובע הכללי, לשים קץ ליחס הבלתי-אנושי ממנו סובלים בני משפחותיהם בבית הכלא ולאפשר להם להיפגש עימם. במהלך ההפגנה התפתח עימות בין בני המשפחות לבין כוחות ביטחון הפנים. אביו של אחד משובתי הרעב נעצר השבוע כשהגיע למשרדי הרשות השופטת כדי להעביר מכתב בשם המשפחות.

הפגנת משפחות העצירים הפוליטיים שובתי הרעב

בראשית השבוע פרסמו שני מנהיגי האופוזיציה הרפורמיסטית. מיר-חסיין מוסוי (Mir-Hossein Mousavi) ומהדי כרובי (Mehdi Karubi), קריאה לאסירים הפוליטיים להפסיק את שביתת הרעב. במכתב, שפרסם מוסוי, הביע מנהיג האופוזיציה תמיכה בדרישותיהם של השובתים וקרא להם להפסיק את שביתתם מחשש לבריאותם. מוסוי ציין, כי המסר של האסירים נשמע באיראן

ובעולם כולו וכי שביתת הרעב שלהם מעידה על כך, שניתן לאסור את הגוף אך לא לכבוש את הנפש. הוא גם קרא לרשויות הכלא לכבד את זכויותיהם של האסירים (כלמה, 6 אוגוסט). קריאה דומה הושמעה גם על-ידי כרובי במהלך פגישה עם משפחות עיתונאים הנמצאים במעצר. כרובי הביע את דאגתו לבריאותם של האסירים השובתים וקרא להם להפסיק את שביתת הרעב (סחאם ניו, 7 אוגוסט).

לקריאת שני מנהיגי האופוזיציה הצטרפו בכירים רפורמיסטים נוספים, ובהם איש הדת הבכיר, איתאללה ביאת זנג'אני (Ayatollah Bayat Zanjani), ועבדאללה נורי (Abdollah Nouri), שר הפנים לשעבר בממשלתו של הנשיא מחמד ח'אתמי. גם חזית השותפות האסלאמית, אחת משתי המפלגות הרפורמיסטיות המרכזיות, פרסמה גילוי דעת מיוחד, בו הביעה את תמיכתה באסירים הפוליטיים וקראה להם להפסיק את שביתתם ולהמשיך במאבקם בדרכים אחרות. בגילוי הדעת קראה החזית לכל מי שנטל חלק בהפגנות המחאה בעקבות הבחירות לנשיאות להצטרף לשביתת הרעב למשך יום אחד על מנת להביע הזדהות עם האסירים השובתים ועם בני משפחותיהם (גרס, 7 אוגוסט).

היומון השמרני כיהאן מתח השבוע ביקורת חריפה על בכירי האופוזיציה הרפורמיסטית בשל הזדהותם עם האסירים שובתי הרעב וטען, כי במהלך תהלוכות "יום ירושלים" ביום השישי האחרון של חודש הרמדאן בשנה שעברה שברו פעילי האופוזיציה הרפורמיסטית בפומבי את צום הרמדאן, שתו מים ואף עישנו סיגריות בניגוד להלכה המוסלמית (כיהאן, 8 אוגוסט).

איראן מציגה: ספר מאויר באינטרנט בנושא השואה

באיראן הושק לאחרונה אתר חדש המביא את סיפור שואת יהודי אירופה בעיניים איראניות. האתר מופעל על-ידי המרכז התרבותי לאמונה ולמחשבה ח'אכריז (Khakriz), הפועל מטעם בסיג' הסטודנטים באוניברסיטה למדע ולטכנולוגיה בטהראן. האתר: www.holocartoons.com. מוקדש כולו להצגת ספר מאויר בן כמה עשרות עמודים בנושא השואה בשלוש שפות: פרסית, אנגלית וערבית.

בפתיחת הספר נכתב, כי הוא מוקדש ל"כל אלה שנהרגו באמתלת השואה". הספר מציג את הטענות המוכרות בשיח האיראני בנוגע ל"המצאת השואה" ולשימוש בה על-ידי הציונים על מנת להשתלט על פלסטין.

הספר המאויר מציג בצורה נלעגת את הטענות בנוגע לשואה. כך, למשל, נכתב בו: "יום אחד, כאשר התעורר היטלר, הוא החליט לחנוק שישה מיליון יהודים. למרבה הצער חיו באירופה רק 5.4 מיליון יהודים ולכן הוא הזמין 600 אלף יהודים נוספים לאירופה, שהיגרו אליה בתוך מספר ימים". במקום אחר בספר נכתב: "במהלך המלחמה לא היה מספיק דלק לשרוף את היהודים, ולכן אילצו הנאצים את היהודים, שטרם נחנקו, לנשוף במשך היום כולו על הגופות כדי שהן יישרפו כראוי". עוד נכתב בספר: "האם השואה התרחשה רק במהלך מלחמת העולם השנייה? לא, קודם לכן מתו שישה מיליון יהודים מרעב ומעוני במלחמת העולם הראשונה, אך מאחר שאף אחד לא שם אליהם לב, הם הניחו לעצמם למות שוב באמצעות חנק על-ידי הנאצים במלחמת העולם השנייה".

בהמשך הספר מוצג האופן, שבו המציאו הציונים את השואה ("אומנים יהודים הקימו מחדש תאי-גזים תוך ניצול יכולתם המנטאלית ודמיונם") והשימוש הציני, שעשו הציונים ב"שקר השואה" כדי לזכות ברווחים כספיים ולדכא את הפלסטינים ("הממשלה הגרמנית ביקשה מהיהודים לקבל את כל מה שהיה לה, אך היהודים הסכימו לקבל רק 100 מיליארד דולר ותרמו את היתר למען האל"; "החוקרים הוכיחו שהמופתי הגדול של ירושלים הסתכל בתמונתו של היטלר שלוש פעמים במהלך המלחמה ולפיכך פלסטין שייכת ליהודים...פלסטין היתה ריקה מתושבים, למעט מספר קטן של ילידים מוסלמים, שביקשו להקריב את חייהם כדי לקבל את פניהם של היהודים הציונים...בתחילה הציונים דחו את הצעת המוסלמים, אך לנוכח התעקשותם הם הסכימו לקבל את פלסטין").

האתר החדש מהווה ביטוי נוסף למדיניות הכחשת השואה הממלאת תפקיד מרכזי בניסיון המשטר האיראני לקעקע את הלגיטימציה של ישראל ולשמוט את הבסיס המוסרי-היסטורי עליו עומדת הציונות. ביטויים להכחשת השואה הופיעו פעמים רבות מאז המהפכה האסלאמית, אך התגברו באופן משמעותי מאז בחירתו של מחמוד אחמדינז'אד לנשיאות בשנת 2005. באוגוסט 2006 קיימה איראן תערוכת קריקטורות, שנועדה להציג את השואה כשקר היסטורי ובדצמבר אותה שנה העניקה איראן חסות רשמית לכנס של מכחישי השואה, שארגן מכון מחקר המסונף למשרד החוץ האיראני.

מחקר איראני: נישואין זמניים הפכו מקור פרנסה עבור נשים

מחקר איראני חדש מצביע על כך, שנישואי הנאה זמניים (נישואי מתעה Mut'a, או ציע'ה, Sigheh) המותרים על-פי האסלאם השיעי, הפכו בשנים האחרונות למקור פרנסה עבור נשים רבות באיראן.

בראיון לסוכנות הידיעות מהר מסרה השבוע הסוציולוגית מעצומה פ'רישי (Ma'sumeh Porishi) פרטים אודות המחקר ממנו עולה, כי בעיות כלכליות מהוות את הגורם המרכזי להחלטתן של נשים רבות להינשא במסגרת זו. מדובר בעיקר בעקרות-בית ללא הכנסה קבועה המקבלות קצבאות סעד מהמדינה. קצבאות אלה מספיקות עבורן רק לצורך קניית מוצרים בסיסיים והן זקוקות להכנסה נוספת לצורך הוצאות דיור והוצאות נוספות. מאחר שרובן אינן בעלות השכלה

מספקת ולנוכח אפליה מגדרית הנהוגה בחברה האיראנית, הן מתקשות להשתלב בשוק העבודה ונאלצות למצוא דרכים אחרות להשלמת הכנסה.

במקרים רבים מדובר בגרושות או באלמנות הנקלעות למשבר כלכלי ומעוניינות להינשא מחדש. נשים אלה, ובעיקר אמהות לילדים מביניהן, מתקשות מאוד למצוא בעל והן בוחרות להינשא במסגרת נישואין זמניים, אף אם בעליהן הזמניים אינם בעלי אמצעים כלכליים רבים. על-פי המחקר, רוב הנישואין הזמניים נמשכים בין שעה אחת לחמישה חודשים.

לטענת החוקרת, הפכו הנישואין הזמניים עבור נשים אלה לפרנסה של ממש והן שבות ונישאות במסגרת זו פעם אחר פעם. נשים רבות ציינו בפני החוקרים, כי במהלך נישואיהן הראשונים הן היו תלויות בבעליהן וכי הניסיון הוכיח להן, שעדיף להימנע מתלות כזו ולפיכך הן מעדיפות להינשא במסגרת זמנית. לצד הצורך הכלכלי, שצוין על-ידי רוב הנשים כסיבה המרכזית להחלטתן להינשא במסגרת זו, ציינו הנשים גם צרכים נפשיים ומיניים ואת הצורך בהגנה חברתית.

המחקר גם בחן את גישתן של נשים כלפי התופעה ומצא, כי רבות מהן דווקא מתייחסות לתופעה באופן חיובי. נשים אלה טענו, כי בשל העובדה שמערכת המשפט האיראנית מפלה נשים לרעה, אינה מגנה על זכויותיהן ומערימה עליהן קשיים במהלך הליכי הגירושין, עדיף לנשים להינשא במסגרת נישואין זמניים. נשים אחרות, לעומת זאת, טענו, כי מדובר בתופעה שלילית הפוגעת הן בנשים והן בחיי זוגות נשואים, בשעה שהבעל מחליט לשאת אישה אחרת באופן זמני.

עוד מצביע המחקר על כך, שהתופעה אינה קשורה במידת אדיקותם הדתית של אלה הנישאים במסגרת נישואין זמניים. לטענת החוקרת, הגורם הדתי לא צוין כמשפיע על החלטתן של נשים להינשא במסגרת זו ללא קשר למידת אדיקותן הדתית.

החוקרת הזהירה מפני ההשפעות הבריאותיות השליליות הכרוכות בתופעת הנישואין הזמניים. לדבריה, נשים הנישאות במסגרת זו אינן זוכות להדרכה המינית הניתנת על-ידי השלטונות לבני-זוג הנישאים בדרך רגילה. כתוצאה מכך, נשים אלה אינן מודעות לעיתים קרובות לסיכונים הבריאותיים הכרוכים בקיום יחסי-מין עם בעליהן הזמניים ולסכנת ההידבקות במחלות מין שונות.

"מה דעתך על נישואין זמניים?" - "טובה מאוד, אבל צריך להאריך את משכם",
קריקטורה מתוך האתר בפרסית: www.pix2pix.org, 6 מאי 2008.

בשנים האחרונות חלה עליה חדה בהיקף תופעת הנישואין הזמניים באיראן. חוקרים איראנים קושרים את המגמה לבעיות הכלכליות הגורמות לעליה נמשכת בגיל הנישואין הממוצע ומחייבות זוגות צעירים למצוא פתרונות זמניים למיסוד הקשר ביניהם. בכירים איראנים רבים הביעו דווקא תמיכה בתופעה ושר הפנים לשעבר, מצטפא פ'ור-מחמדי (Mostafa Pour-Mohammadi), אף הציע בקיץ 2007, שהממשלה תעודד מוסד זה על מנת לסייע לצעירים מיעוטי יכולת המתקשים לבוא בברית נישואין קבועים. הצעתו עוררה ביקורת חריפה, בעיקר מצד חוגים רפורמיסטיים, שהזהירו, כי הדבר יוביל לפגיעה במוסד המשפחה ובמעמדן של הנשים האיראניות.

תמונות השבוע: עובדים עונתיים באיראן

